

8. WPLYW PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA NA OBSZAR NATURA 2000

Planowane przedsięwzięcie, polegające na rozbudowie stacji PKP Warszawa Gdańska, przylega do Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz leży w odległości 0,3 km od obszaru specjalnej ochrony ptaków *Dolina Środkowej Wisły PLB14004*.

Obszar szczególnej ochrony ptaków (OSOP) *Dolina Środkowej Wisły PLB14004*, o powierzchni około 28 tys. ha, obejmuje ponad 200-kilometrowy odcinek Wisły pomiędzy Dęblinem a Płockiem, z licznymi piaszczystymi łachami i wyspami oraz towarzyszący jej, stosunkowo wąski pas doliny ze śladami starych koryt rzecznych. Zachowały się tu różnorodne i bogate siedliska, charakterystyczne dla dużej doliny rzecznej, stwarzające wielu gatunkom zwierząt, a szczególnie ptakom, doskonałe warunki bytowania (gnieździ się tutaj blisko 70% wszystkich gatunków lęgowych w Polsce).

Obszar ten powołany został dla ochrony 23 gatunków ptaków wskazanych w art. 4(1) i wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej UE¹ oraz dalszych 24 gatunków ptaków migrujących wskazywanych w art. 4(2) tejże dyrektywy (MŚ 2004).

Cały obszar obejmuje ok. 210 km doliny Wisły, a jego awifauna lęgowa liczy ok. 160 gatunków, zaś dalszych 120 gatunków pojawia się jako przelotne, zimujące lub zalatujące (Chylarecki & Sawicki 2003²).

Naturalna roślinność obszaru specjalnej ochrony ptaków *Dolina Środkowej Wisły* została w znacznym stopniu przekształcona przez człowieka. Z porastających niegdyś dno doliny lasów lęgowych pozostały jedynie niewielkie skrawki. Na ich miejscu rozwinęły się ubogie wikliny nadrzeczne i nieco bogatsze zarośla topolowo-wierzbowe albo półnaturalne łąki zalewowe. Wypełnione wodą starorzecza porastają szuwały trzcinowe, natomiast strome stoki o wystawie południowej zajmują murawy i zarośla ciepłolubne. Znaczne obszary doliny są użytkowane jako tereny rolnicze, przede wszystkim pastwiska i grunty orne.

Zróżnicowanie siedliskowe obszaru Natura 2000 *Dolina Środkowej Wisły* znajduje swoje odzwierciedlenie w bogactwie awifauny, zasiedlającej bądź tylko odwiedzającej opisywany teren. Występują tu co najmniej 23 gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. *Dolina Środkowej Wisły* jest ważnym lęgowiskiem dla wielu gatunków ptaków, które są w Europie zagrożone wyginięciem. Gnieździ się tu m.in. blisko 90% polskiej populacji mewy pospolitej, niemal 70% krajowej populacji rybitwy białoczelnej oraz po około 30% naszej populacji sieweczki rzecznej i brodzieca piskliwego.

Wzdłuż doliny Wisły biegnie także jeden z ważniejszych szlaków migracyjnych dla wielu gatunków ptaków wodno-błotnych, w tym rybitwy wielkodziobej, a przede wszystkim bociana czarnego (występuje tu największa w Europie Środkowej i Wschodniej koncentracja

¹ Directive 79/409/EEC on the conservation of wild birds.

² Chylarecki P., Sawicki G. (2003) *Ostoja ptaków Dolina Środkowej Wisły*. Wydawnictwo Askon, Warszawa

wędrówkowa tego gatunku). Opisywany obszar jest także bardzo ważnym zimowiskiem ptaków wodnych, skupiającym m.in. znaczną część północnoeuropejskich populacji gągoła, nurogęsi i mewy pospolitej.

Poniżej zestawiono charakterystykę miejsc występowania oraz potencjalnych zagrożeń dotyczących ptaków chronionych na podstawie Dyrektywy tzw. Ptasiej - Dyrektywa Rady o ochronie dziko żyjących ptaków – 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979r., których występowanie obserwowano na terenie obszaru Natura 2000 *Dolina Środkowej Wisły PLB14004*.

<i>Gatunki ptaków</i>	<i>Miejsca występowania – siedlisko ptaków</i>	<i>Podstawowe zagrożenia</i>
Rząd kraskowe		
<i>Alcedo atthis</i> (Zimorodek)	- zadrzewione odcinki linii brzegowej rzek, strumieni, jezior i stawów (także miejskie odcinki rzek i stawy)	- utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrogeologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych - utrata siedlisk w wyniku odlesiania brzegów rzek - drapieżnictwo - utrata siedlisk przez zatapianie nor umieszczonych blisko nad wodą
Rząd szponiaste		
<i>Haliaeetus albicilla</i> (Bielik)	- zbiorniki wodne – okolice jezior, stawów, nadrzeczne łęgi, sąsiadujące ze sobą (zasiedla skraje lasów), łąki	- utrata siedlisk gniazdowych i żerowania w wyniku: rozwoju turystyki w pobliżu zbiorników wodnych, wycięcia starodrzewu z międzywał dolin rzecznych, intensyfikacji rolnictwa i likwidacji różnorodności krajobrazu, zabudowy hydrotechnicznej dolin rzek, zmiany ekstensywnie użytkowanych łąk w uprawy, - drapieżnictwo - kolizje z napowietrznymi liniami energetycznymi, z elektrowniami wiatrowymi - zatrucia osobników przez chemiczne zanieczyszczenie środowiska - niepokojenie wysiadujących ptaków przez ludzi (prowadzenie prac leśnych w pobliżu gniazd, rozwój ruchu rekreacyjnego – hałas)
<i>Cirrus aeruginosus</i> (Błotniak stawowy)	- torfowiska, ugory w dolinach rzecznych - kompleksy roślinności szuwarowej - w pobliżu lęgówisk – pastwiska, skoszone łąki z niską roślinnością	- utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrogeologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych - utrata siedlisk gniazdowych i żerowania w wyniku zmiany ekstensywnie użytkowanych łąk na rzecz pól uprawnych - utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania śródpolnych zbiorników wodnych i torfowisk - drapieżnictwo
Rząd brodzące		
<i>Ciconia nigra</i> (Bocian czarny)	- kompleksy leśne o dużej powierzchni, tereny podmokłe i zabagnione,	- kurczenie się areалу żerowisk, na skutek regulacji rzek, zagospodarowania dolin rzecznych, intensyfikacji rolnictwa

<i>Gatunki ptaków</i>	<i>Miejsca występowania – siedlisko ptaków</i>	<i>Podstawowe zagrożenia</i>
	<ul style="list-style-type: none"> - śródleśne rzeki i rowy żerowiska – łąki, stawy rybne, doliny rzeczne - niewielkie zadrzewienia w pobliżu osiedli ludzkich czy arterii komunikacyjnych - obręb zabudowań ludzkich (bocian biały) 	<ul style="list-style-type: none"> - kolizje z napowietrznymi liniami energetycznymi
<i>Ixobrychus minutus</i> (Bączek)	<ul style="list-style-type: none"> - płytkie zbiorniki wodne (naturalne i sztuczne) z wysoką roślinnością szuwarową - zabagnione tarasy zalewowe rzek - zbiorniki wodne w sąsiedztwie miast 	<ul style="list-style-type: none"> - utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrogeologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych - utrata siedlisk w wyniku niekontrolowanego pozyskiwania trzciny, wypalania szuwarów trzcinowych - nielegalne odstrzały – traktowane jako szkodnik rybacki (gł. czaple)
Rząd siewkowe		
<i>Chlidonias Niger</i> (Rybitwa czarna), <i>Larus melanocephalus</i> (Mewa czarnogłowa), <i>Larus minutus</i> (Mewa mała), <i>Phalaropus lobatus</i> (Płatkonóg szydłodzioby), <i>Sterna albifrons</i> (Rybitwa białoczelna), <i>Sterna caspia</i> (Rybitwa wielkodzioba), <i>Sterna hirundo</i> (Rybitwa rzeczna),	<ul style="list-style-type: none"> - lęgowisko- torfowiska, łąki (łęczaki) zarośla, doliny rzeczne - zbiorniki wodne w otwartym terenie - wybrzeża (rybitwy, mewy) 	<ul style="list-style-type: none"> - przesuszanie terenu (torfowisk) – zmiana reżimu hydrogeologicznego rzek - zmniejszanie powierzchni naturalnych powierzchni zalewowych w dolinach rzek - kurczenie się dostępnej dla ptaków powierzchni mulistego dna stawów - płoszenie stad przez ludzi - drapieżniki - zanieczyszczenie wód
<i>Burhinus oedicnemus</i> (Kulon)	<ul style="list-style-type: none"> - różne typy suchych i otwartych siedlisk: wydmy, ekstensywne pastwiska na podłożu mineralnym, piaszczyste wyspy w korytach dużych rzek, piaszczyste nadrzeczne plaże i murawy, lotniska, hałdy, wyrobiska - do niedawna ptak nielicznie lęgowy, teraz sporadycznie pojawiający się na przelotach 	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny wycofania się kulona z Polski nie są znane; gatunek ten występował w dolinach największych rzek, gdzie nie doszło do istotnych zmian siedliskowych, a presja turystyczna działała jedynie lokalnie, mimo tego kulony zaczęły znikać już w latach 70; - przypuszczalnie za proces ten odpowiedzialne były nierozpoznane czynniki działające na zimowiskach lub na trasach przelotu - w ramach zachowania siedlisk, które mogą być wykorzystywane przez tego ptaka gdy wróci do naszego kraju proponuje się: - użytkować doliny rzeczne zgodnie z dotychczasową ewidencją gruntów - protegować ekstensywnie użytkowanie pastwisk na obszarach stanowiących potencjalne siedliska kulon - podejmować karczownie roślinności krzewiastej i drzewiastej na obszarach pastwiskowych - objąć pastwiska stanowiące potencjalne

<i>Gatunki ptaków</i>	<i>Miejsca występowania – siedlisko ptaków</i>	<i>Podstawowe zagrożenia</i>
		<p>łęgowiska kulona programami rolnośrodowiskowymi, promującymi ekstensywny system wypasu</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczyć wstęp ludzi na łęgowiska gatunku w okresie (1.04 – 31.07) - kontrolować w dolinach wszystkich rzek rozwój zabudowy oraz infrastruktury rekreacyjnej (pola golfowe)
Rząd żurawiowe		
<i>Crex crex</i> (Derkacz)	<ul style="list-style-type: none"> - obszary zalewowe, starorzecza oraz tereny bagienne w dolinach rzek, zabagnione obrzeża stawów i jezior - torfowiska niskie 	<ul style="list-style-type: none"> - utrata siedlisk w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej, połączonej z pogłębianiem stawów, niszczeniem roślinności wynurzonej - utrata siedlisk w wyniku osuszania śródpólnych zbiorników wodnych - zmiany reżimu hydrogeologicznego rzek, zmieniających długość zalewów w dolinach rzecznych - utrata siedlisk w wyniku zmniejszania się powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w dolinach rzecznych na rzecz pól uprawnych - presja ze strony drapieżników - wypalanie szuwarów
Rząd dzięciołowe		
<i>Dendrocopos medius</i> (Dzięcioł średni), <i>Dryocopus maritus</i> (Dzięcioł czarny)	<ul style="list-style-type: none"> - dojrzałe lasy liściaste i mieszane, w których spotyka się chociaż pojedyncze martwe lub zamierające drzewa - skraje lasów, sąsiadując z otwartymi przestrzeniami łąk, nieużytków - zadrzewienia śródpolne, parki na peryferiach miast, szpalery drzew przy stawach 	<ul style="list-style-type: none"> - utrata siedlisk w wyniku nadmiernej eksploatacji starych drzewostanów, eliminacji z lasu martwych drzew - utrata siedlisk żerowania w wyniku intensyfikacji gospodarki rolnej na obszarach otwartych, sąsiadujących z lasem - utrata siedlisk żerowania i gniazdowania w wyniku eliminacji zadrzewień w dolinach rzecznych i przy zbiornikach wodnych
Rząd wróblowe		
<i>Luscinia svecica</i> (Podróżniczek)	<ul style="list-style-type: none"> - zbiorowiska szuwarowe, brzegi rzek - w obrębie terenów przekształconych przez człowieka (stawy rybne, zarastające odstojniki, wyrobiska torfowe) 	<ul style="list-style-type: none"> - utrata siedlisk łęgowych w wyniku zmian reżimu hydrogeologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych - utrata siedlisk łęgowych w wyniku deniwelacji powierzchni dolin rzecznych (zasypywania starorzeczy i zagłębień terenu okresowo wypełnionych wodą) - utrata siedlisk gniazdowych w wyniku osuszania torfowisk i lasów bagiennych
<i>Lanius collurio</i> (Gąsiorzek), <i>Anthus campestris</i> (Świergotek polny), <i>Sylvia nisoria</i> (Jarzębatka)	<ul style="list-style-type: none"> - otwarty krajobraz rolniczy (pola z rozrzuconymi kępami drzew i krzewów na miedzach, aleje przydrożne, nad drobnymi ciekami) - podmiejskie tereny ruderalne; 	<ul style="list-style-type: none"> - utrata siedlisk w wyniku kurczenia się terenów łęgowych wskutek urbanizacji - utrata siedlisk w wyniku zmian krajobrazu rolniczego – scalania pól połączonego z likwidacją miedz, zadrzewień śródpólnych i śródpolnych zbiorników wodnych
<i>Ficedula parva</i>	<ul style="list-style-type: none"> - stare liściaste lasy, w 	<ul style="list-style-type: none"> - utrata siedlisk w wyniku nadmiernej

<i>Gatunki ptaków</i>	<i>Miejsca występowania – siedlisko ptaków</i>	<i>Podstawowe zagrożenia</i>
(Mucholówka mała)	których jest dużo dziupli; lasy gradowe, stare łągi i olsy oraz buczyny	eksploatacji starszych drzewostanów liściastych i ograniczenia powierzchni starodrzewu - utrata siedlisk wynikająca z eliminacji z lasu martwego drewna
Rząd blaszkodziobe		
<i>Aythya nyroca</i> (Podgorzałka), <i>Mergus albellus</i> (Bielaczek)	- duże zbiorniki z dobrze rozwiniętą roślinnością wynurzoną (trzciny, turzyce) - w czasie wędrówki i na zimowiskach koncentruje się na rozlewiskach dużych rzek	- zanieczyszczenie wód - utrata siedlisk łęgowych w wyniku: zmiany reżimu hydrologicznego rzek; osuszania śródpolnych zbiorników wodnych; intensyfikacji gospodarki stawowej; rekreacyjne wykorzystanie wysp jeziornych, łowiectwo, presja ze strony drapieżników, kojarzenie z czernią

8.1. Charakterystyka obszaru Natura 2000 w sąsiedztwie planowanego przedsięwzięcia

Zróznicowanie siedliskowe

W sąsiedztwie planowanego przedsięwzięcia (tj. Mostu kolejowego przy Cytadeli) obszar Natura 2000 *Dolina Środkowej Wisły* obejmuje koryto rzeki oraz wąską strefę przykorytową (głównie po prawej, praskiej stronie rzeki) o łącznej szerokości około 400 metrów. Na wysokości mostu kolejowego, koryto Wisły jest sztucznie zwężone i nawet przy niskich stanach wody nie ma tu stałych wysp (wyjątkiem jest piaszczysta łacha przy samym moście). Poziom wody zmienia się dość często, a jego wahania są znaczne i dochodzą średnio do 2-3 metrów. Niska jakość wód rzeki ulega w ostatnich latach systematycznej poprawie.

Lewy brzeg Wisły w rejonie mostu *Gdańskiego* został całkowicie zabudowany technicznie w latach 70. ubiegłego wieku, i jest obecnie betonowo-kamiennym bulwarem spacerowym. Reprezentuje on typ środowiska skrajnie przekształconego przez człowieka i w zasadzie pozbawionego roślinności.

Z kolei po prawej, praskiej stronie rzeki zachowała się wąska listwa tarasu zalewowego, ograniczona wysokim nasypem drogowym Wybrzeża Helskiego. W sąsiedztwie mostu jego powierzchnia (tarasu) została znacznie przekształcona antropogenicznie (hałdy gruzu i ziemi i sztuczne splantowanie terenu).

Opisywany fragment tarasu praski porasta roślinność typu zubożonego łągu topolowo-wierzbowego w różnych stadiach sukcesyjnych i różnym stopniu zachowania. Występują tu przede wszystkim typowe dla wspomnianego zbiorowiska topola osika i wierzba biała, a także gatunek siedliskowo obcy – klon jesionolistny.

Awifauna koryta rzeki

Przedstawione powyżej zróznicowanie warunków siedliskowych doliny Wisły w rejonie planowanego przedsięwzięcia znajduje odzwierciedlenie w charakterze występującej tu stale lub okresowo awifauny³. W porównaniu z otaczającymi terenami śródmiejskimi otwarta

³ Ptaki interesującego nas odcinka Wisły zostały opisane syntetycznie przez Nowickiego (2001) w pracy pt. *Ptaki śródmieścia Warszawy*. Zimową awifaunę koryta Wisły w Warszawie opisali wyczerpująco Jędraszko-Dąbrowska i Cygan (1995), a awifaunę łągową tarasu zalewowego – Gorzelski i inni (1994).

przestrzeń samego koryta rzeki – na odcinku od mostu *Łazienkowskiego* do mostu *Gdańskiego* – charakteryzuje się przede wszystkim (za Nowickim 2001):

- brakiem lęgowych gatunków ptaków
- obecnością – szczególnie w okresie przelotów i zimą – największej liczby gatunków wodno-błotnych (około 40 gatunków, w tym 18 regularnie) wśród których dominują: mewy śmieszki i pospolite oraz kaczki krzyżówki
- największą liczbą gatunków (27) obserwowanych wyłącznie tutaj (głównie siewkowych i blaszkodziobych, a także nur czarnoszyi, perkoz dwuczuby, kormoran i bielik) oraz występujących nieregularnie (21 gatunków)
- największymi wahaniami liczebności ptactwa w okresie zimowym (zależnie od temperatur i wolnej od lodu wody)

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313), w strefie koryta śródmiejskiego odcinka rzeki występują następujące gatunki zimowe ptaków (za Nowickim 2001), będące przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 *Dolina Środkowej Wisły* (w nawiasie podano ich zagęszczenie w osobnikach na 10 ha): krzyżówka *Anas platyrhynchos* (30-60), mewa pospolita *Larus canus* (5-60), mewa srebrzysta *Larus argentatus* (2-8) oraz w bardzo niskim zagęszczeniu: mewa siodłata *Larus marinus*, mewa żółtonoga *Larus fuscus*, łyska *Fulica atra*, cyraneczka *Anas crecca*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, kormoran *Phalacrocorax carbo*, czernica *Aythya fuligula*, gagoł *Bucephala clangula*, łabędź niemy *Cygnus olor* i czapla siwa *Ardea cinerea*.

Awifauna brzegów rzeki

Specyfika środowiska przyrodniczego brzegów Wisły – pomiędzy mostami Łazienkowskim a Gdańskim – w zestawieniu z sąsiednimi terenami śródmiejskimi polega głównie na:

- znacznym różnicowaniu pomiędzy awifauną zabetonowanego, lewego brzegu rzeki (tylko 5 gatunków lęgowych) i brzegu prawego, w znacznym stopniu naturalnego (aż 35-38 gatunków lęgowych)
- niskim zagęszczeniu gatunków, które dominują ilościowo na innych terenach śródmiejskich (wróbla, gołębia miejskiego, kawki i gawrona zimą)
- najliczniejszym występowaniu słowika szarego (w sumie 3-5 par), łożówki (15-20 par) i pliszki żółtej (3-4 pary)
- stosunkowo dużym (13% liczebności awifauny lęgowej) udziale gatunków gniazdujących na ziemi – podobnie jak w środowisku terenów ruderalnych

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313)⁴, w strefie brzegowej śródmiejskiego odcinka rzeki występują następujące lęgowe gatunki ptaków (za Nowickim 2001), będące przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 *Dolina Środkowej Wisły* (w nawiasie podano ich zagęszczenie w parach na 10 hektarów): krzyżówka *Anas platyrhynchos* (2-3), pliszka żółta *Motacilla flava* (1-2), łożówka *Acrocephalus palustris* (1-2), kwiczoł *Turdus pilaris* (1-2), zięba *Fringilla coelebs* (1-2), pliszka siwa *Motacilla alba* (1), piegża *Sylvia curruca* (1), kos *Turdus merula* (1), piecuszek *Phylloscopus trochilus* (0,5-1), dzwonec *Carduelis chloris* (0,5-1), pierwiosnek *Phylloscopus collybita* (0,5-1), słowik szary *Luscinia luscinia* (0,5) oraz w bardzo niskim zagęszczeniu: szczygieł *Carduelis carduelis*,

⁴ Zmiana, nieistotna w stosunku do opiniowanego terenu – rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 5 września 2007 r., zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 179, poz. 1275)

zaganiacz *Hippolais icterina*, świstunka *Phylloscopus sibilatrix*, wilga *Oriolus oriolus*, dziwonia *Carpodacus erythrinus* i potrzos *Emberiza schoeniclus*.

Według cytowanego wyżej rozporządzenia, w strefie brzegowej śródmiejskiego odcinka rzeki stwierdzono także następujące gatunki zimowe ptaków (za Nowickim 2001), będące przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły (w nawiasie podano ich zagęszczenie w osobnikach na 10 hektarów): czyż *Carduelis spinus* (1-2), szczygieł *Carduelis carduelis* (1), kwiczoł *Turdus pilaris* (1) oraz w bardzo niskim zagęszczeniu: dzwonec *Carduelis chloris*, kos *Turdus merula*, gil *Pyrrhula pyrrhula* i krogulec *Accipiter nisus*.

Generalnie, specyfika awifauny śródmiejskiego odcinka Wisły polega na ubóstwie lęgowych gatunków wodnych, lecz ich bardzo licznej obecności w okresie wędrówek i w zimie.

8.2. Korytarze ekologiczne w sieci Natura 2000

W celu funkcjonowania sieci Natura 2000, niezbędne jest oprócz zachowania wyznaczonych obszarów z racji na rolę w ochronie zasobów gatunków i siedlisk przyrodniczych, umożliwienie migracji zwierząt zarówno w skali Polski, jak i Europy. Funkcję tą powinny spełniać zachowane lub wskazane do odtworzenia, korytarze ekologiczne.

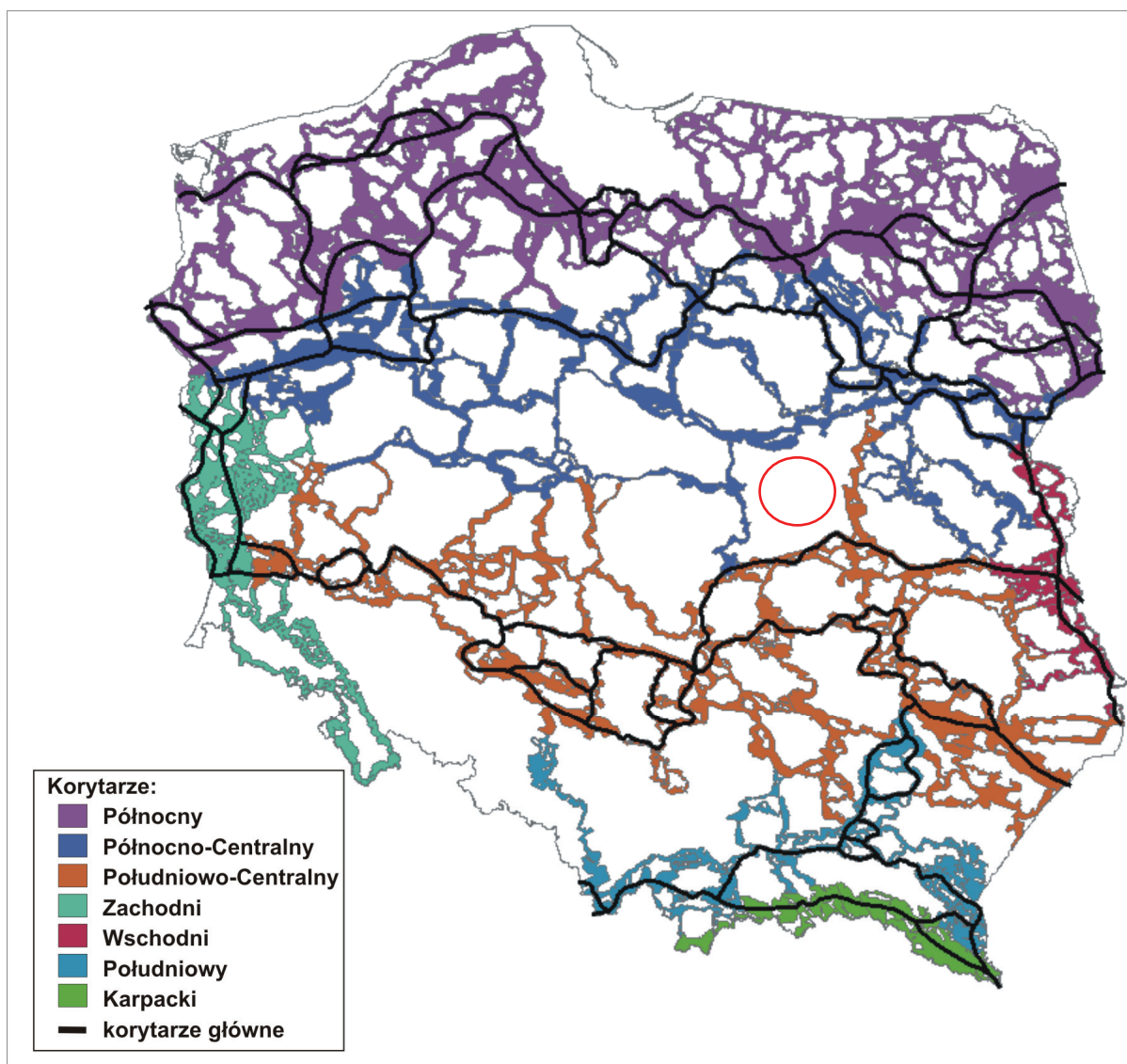
W przedstawionej ocenie oparto się o koncepcję korytarzy ekologicznych opracowaną na zlecenie Ministerstwa Środowiska z 2005 r. przez Zakład Badania Ssaków PAN Białowieża, pod kierunkiem prof. dr hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce*.

Autorzy koncepcji uwzględnili wcześniejsze prace i projekty, w tym: projekt korytarzy ekologicznych dla dużych drapieżników autorstwa Jędrzejewskiego i in. (2004), projekt ECONET-PL (Liro 1995, 1998) oraz projekt korytarzy ekologicznych autorstwa Kiczyńskiej i Weigle (2003).

W granicach Polski wyróżniono siedem korytarzy głównych, które wskazują zasadnicze kierunki migracji dużych zwierząt w skali całego kraju, a nawet kontynentu (tzw. generalne osie migracji). Korytarze te związane są najczęściej z dużymi kompleksami leśnymi, usytuowanymi niejako „w ciągu” i stosunkowo blisko siebie oraz z szerokimi dolinami rzecznyymi, w niewielkim stopniu przekształconymi przez człowieka. Swoistymi „odgałęzieniami” omówionych wcześniej korytarzy głównych są liczne korytarze uzupełniające, które zapewniają w wielu przypadkach pożądaną możliwość wariantowego kształtowania szlaków wędrówek dużych zwierząt.

Teren doliny Wisły w granicach Warszawy leży poza wyznaczonymi korytarzami ekologicznymi. Autorzy koncepcji korytarzy reprezentują stanowisko wg którego, w przypadku doliny Wisły nie można mówić o korytarzu na odcinku jej przebiegu przez aglomerację warszawską.

Ponieważ miasto z przedmieściami stanowi zbyt dużą barierę na drodze swobodnego przemieszczania się zwierząt. Funkcje korytarza na kierunku północ – południe pełni odgałęzienie Korytarza Południowo-Centralnego, łączące rozległe kompleksy Lasów Celestynowsko-Otwockich (wchodzące w skład Mazowieckiego Parku Krajobrazowego), Puszczy Osieckiej i Lasów Garwolińskich, z Korytarzem Północno-Centralnym.

Ryc. 8.1.

Przebieg proponowanych korytarzy ekologicznych w Polsce. Kolorami oznaczono korytarze główne oraz powiązane z nimi korytarze uzupełniające.

○ - lokalizacja omawianego obszaru

8.3. Wpływ planowanego przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze, w tym obszar Natura 2000 *Dolina Środkowej Wisły PLB140004*

Zgodnie z art. 33 ust.1 ustawy *o ochronie przyrody*, zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, w tym obszar *Dolina Środkowej Wisły PLB14004*.

Ze względu na wieloletni, niezmienny sposób zagospodarowania opiniowanego terenu – funkcja komunikacyjna (dwutorowa linia kolejowa wraz z mostem wysokowodnym), wpływ planowanego przedsięwzięcia na występujące chronione siedliska i gatunki ptaków jest niewielki i bardzo ograniczony..

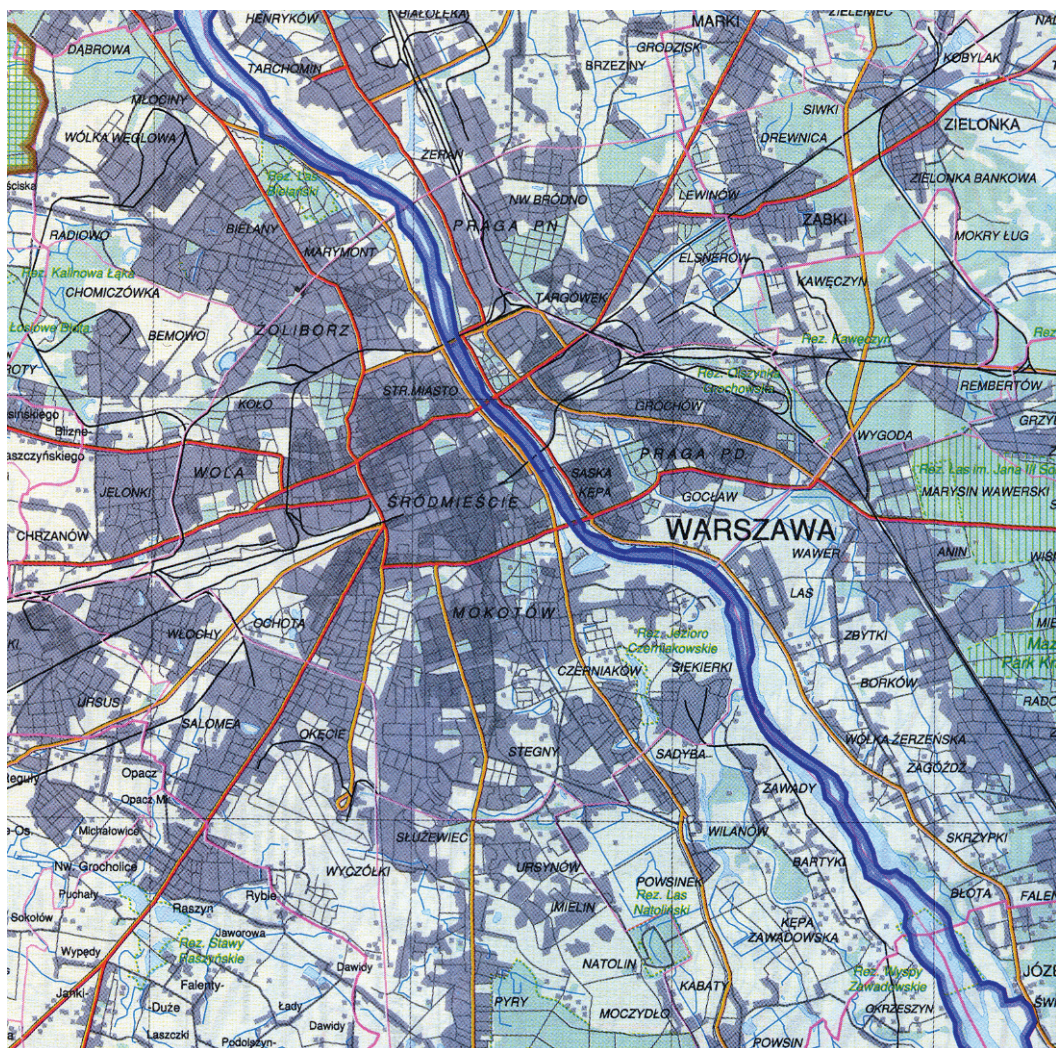
Jak wskazują przywołane inwentaryzacje gatunków ptaków (Nowicki 2001), funkcjonowanie systemu komunikacyjnego Warszawy z wykorzystaniem mostów „wysokowodnych” nie ogranicza różnorodności gatunków i liczebności osobników.

Na podstawie obserwacji można przyjąć, że dla występującej awifauny istotniejsza jest poprawa jakości wody w Wiśle, czy długość okresu wolnej wody od lodu w czasie mroźnej zimy (ocieplający wpływ wód pochłodniczych EC *Siekierki*), niż natężenie ruchu kolejowego na linii nr 20 i moście oraz związana z tym emisja hałasu.

Zaniechanie realizacji przedsięwzięcia spowodowałoby zwiększenie w przyszłości emisji hałasu i innych zanieczyszczeń komunikacyjnych, wynikających także z pogorszenia się parametrów ruchu na linii, jak również dodatkowo, w skali makro, zwiększenia natężenia ruchu samochodowego i przewozów.

Przewidywane działania techniczne w przyjętym jedynym do realizacji wariantcie rozbudowy stacji PKP Warszawa Gdańska (m.in. przebudowa układu torowego, w tym jego wyciszenie, uporządkowanie systemu odwodnienia), spowodują ograniczenie uciążliwości na środowisko, w tym poprawę klimatu wibroakustycznego otoczenia.

Należy podkreślić, że w realizowanym przedsięwzięciu nie przewiduje się wprowadzenia nowych elementów technicznych, które mogłyby potencjalnie stanowić zagrożenie dla migrujących ptaków w obszarze Natura 2000 *Dolina Środkowej Wisły PLB14004*.

Rys. 8.2 Obszar Natura 2000 *Dolina Środkowej Wisły PLB14004* w Warszawie